

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

ANTON STRES: LEKSIKON FILOZOFIJE

Podatki o knjigi

- Naslov: Leksikon filozofije
- Avtor: dr. Anton Stres
- Spremna beseda: akad. dr. Janko Kos
- Uvodna razprava: dr. Robert Petkovšek
- Recenzent: dr. Bojan Žalec
- Urednica: Cvetka Rezar
- Velikost: 167 mm x 238 mm
- Vežava: trda s ščitnim ovitkom
- Število strani: 1024
- ISBN: 978-961-278-405-8
- Cena: 98,50 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Sozaložništvo: Fakulteta za poslovne vede Katoliškega inštituta, v sodelovanju z Inštitutom Karantanija
- Leto izdaje: 2018

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Doslej najobsežnejši in najtemeljitejši leksikon filozofije na Slovenskem!

Leksikon filozofije dr. Antona Stresa je razlagalne narave in vsebuje več kot 2400 gesel. Gre za edinstven slovar na Slovenskem, saj ga v takem obsegu in s tako temeljito filozofsko obravnavo še nismo imeli. Avtor v njem izčrpno obravnava filozofske pojme in imena številnih filozofov najrazličnejših filozofskih smeri in nazorov ter jih opredeli tako s temeljnimi življenjskimi podatki kot tudi z umestitvijo njihovega filozofskega dela. Slovanska gesla obogati z izvirnimi strokovnimi razlagami, ki so plod avtorjevega dolgoletnega filozofskega raziskovanja. Slovar je jasno in pregledno zasnovan. Uporaben je za najširši krog uporabnikov bodisi za njihov prvi stik s filozofskimi vsebinami bodisi za njihovo poglobljeno filozofsko raziskovanje.

»Vidna odlika Stresovega *Leksikona filozofije* je nepristranska in znanstveno podprta objektivnost avtorjevih geselskih razlag. S tem se močno razlikuje od prejšnjih slovenskih slovarjev ali leksikonov filozofije.«

Akad. dr. Janko Kos

»*Leksikon filozofije* Antona Stresa ni zgolj delo ali knjiga, ki jo vzameš v roke in odložiš, ampak je odsev poti, ki jo je doslej prehodila filozofska racionalnost kot takšna in tudi filozofija na Slovenskem; prav tako pa bo kažipot filozofiji in podpora duhovnemu in političnemu dozorevanju duha v našem prostoru in času.«

Dr. Robert Petkovšek

»Gre za delo ogromnega nacionalnega pomena, s katerim se njegov avtor nedvomno z zlatimi črkami zapisuje v zgodovino slovenske filozofije, s tem pa tudi humanistike, znanosti in kulture na splošno.«

Dr. Bojan Žalec

O avtorju

Anton Stres se je rodil leta 1942 v župniji Rogatec. Po končani gimnaziji v Zagrebu je vstopil v Misijonsko družbo (lazaristi) in tri leta študiral filozofijo in teologijo na Teološki fakulteti v Ljubljani. Študij teologije je dokončal na teološki, študij filozofije pa na filozofski fakulteti Katoliškega inštituta v Parizu. Doktoriral je iz teologije v Ljubljani (1974) in iz filozofije v Parizu (1984). Filozofijo je predaval na Teološki fakulteti v Ljubljani vse do upokojitve 2006, od leta 2015 pa predava na Fakulteti za poslovne vede Katoliškega inštituta v Ljubljani. Objavil je vrsto razprav in knjig s področja zgodovine filozofije, etike in politične filozofije ter filozofije religije.

Odlomki iz knjige

Že pri prvih utemeljiteljih metafizike je razvidno, da filozofija kot ljubezen do modrosti obsega dva pola te modrosti: teoretično znanje ali zrenje tega, kaj je res in najbolj res, ter praktično vedenje o tem, kaj je (najvišje) dobro. Filozofija, ki je nastala kot reakcija na grško mitologijo in na sofistično (zlo)rabo vedenja za ideološko prepričevanje ljudi in politično, govorniško manipuliranje z njimi, ni zrasla samo iz teženja po razumskem in logično doslednem mišljenju, ampak tudi iz potrebe po pravi duhovnosti in morali, ki naj ljudi pripelje do sreče. Teoretično znanje o prvih počelih in vzrokih, ki ne seže samo v najgloblje izvire vsega, kar je, ampak zajema tudi vso širino vsega, kar je, ni edini in v začetku tudi ne prvi namen filozofije. Za »ljubezen do modrosti« so praktična življenjska vprašanja o sreči in smislu življenja prav tako in še bolj pomembna. Tako bo ostalo ves čas njene zgodovine, le da bo včasih bolj v ospredju teoretičen spoznanjski, drugič pa praktičen življenjski in vrednostni vidik. (Str. 266)

Spraševanje po človeku pa je edinstveno, ker se nanaša na samega tistega, ki sprašuje. Sprašuje lahko le tisti, ki ne ve, a hkrati ve, ki se zaveda, da ne ve: »Vem, da nič ne vem« (Sokrat). Samega sebe človek popolnoma ne razume, sam sebi je uganka in skrivnost. Narava okoli njega ni odgovor na njegovo vprašanje, kajti človek je bitje, ki uresničuje samega sebe, ki samega sebe dela. To poteka na različnih ravneh. Človek je bitje, ki živi, ki se zaveda sebe in sveta ter spoznava vse, kar je; je svobodno bitje, ki se odloča ter se pri tem sprašuje, kaj je dobro in prav; ki komunicira z drugimi in se z njimi pogovarja; ki dela, da preživi in z delom spreminja svoje okolje; ki živi v skupnosti z drugimi, čustvuje ter goji prijateljstvo in ljubezen. Ne nazadnje, svoje bivanje dojema kot vprašljivo, ki ni samoumevno, in se zato sprašuje: čemu? Glede na te različne razsežnosti človekovega bivanja so različni misleci še posebej poudarili nekatere od njih ali pa so jih celo postavili kot osrednje, bistvene in odločilne. (Str. 127–128)

Vprašanje nesmrtnosti duše se mu zdi vedno manj pereče, ker je človekova prva naloga, da z odpovedjo svojim individualističnim željam in z askezo premaga tudi strah pred smrtjo. Premišljevanje o vesoljstvu, njegovem redu in usklajenosti nas mora potolažiti v naših izgubah in žalostih. Kakor se človek ne sme predajati žalosti v nesrečah, se ne sme predajati jezi in drugim strastem. Notranji mir duše je možen tudi sredi množice dolžnosti in opravil. Krepost ali dostojanstvo, ki je v premagovanju strasti, je edina resnična dobrina, za katero si moramo prizadevati in po njej hrepeneti. S tem dosežemo tudi resnično notranjo svobodo in srečo. (Str. 782)

Sreča ali srečnost je torej v razcvetu in izpopolnitvi vseh človekovih zmožnosti, posebno najvišjih. Najvišja vrlina najbolj osrečuje. Ta pa ni v praktični modrosti in razsodnosti, ki ostaja na ravni življenjskih zadev in je torej vezana na človekovo dvoumno stanje, kjer se mešata najvišje in najnižje, duh in telo, minljivost in večnost. Nad to naravo je namreč um in njegovo značilno delovanje je zrenje ali kontemplacija (theōria). Ta se ne ukvarja z zadevami tega življenja, ampak sama s seboj, je torej cilj sama sebi. Um zre samega sebe in to je po Aristotelu dejavnost, ki presega človeka. Šele ta pripelje človeka v popolno, božansko srečnost, saj je hkrati tudi njegova najvišja izpopolnitev. (Str. 836)